

Ewa Bąk-Filipek

Finansowanie turystyki w Polsce

Financing of tourism in Poland

Turystyka jest istotnym działem gospodarki narodowej Polski. Pomimo jej rynkowego charakteru wymaga wsparcia zarówno na poziomie krajowym, jak i przy wykorzystaniu różnorodnych instrumentów finansowych Unii Europejskiej.

Na poziomie krajowym zadania w zakresie gospodarki turystycznej są finansowane z budżetu państwa poprzez administrację rządową. Wydatki na turystykę ponosi też w znacznie większym stopniu administracja samorządowa.

Głównym celem niniejszego opracowania jest wskazanie źródeł finansowania oraz krótka charakterystyka wielkości wydatkowanych środków, a także pokazanie możliwości finansowania w pewnej perspektywie czasowej.

Wstęp

Turystyka jest ważną i nowoczesną sferą aktywności gospodarczej, a jednocześnie sferą działalności społecznej. Uczestnictwo w wyjazdach turystycznych jest jednym z ważniejszych mierników poziomu życia mieszkańców danego kraju i wskaźnikiem rozwoju cywilizacyjnego.

Rozwój turystyki jest istotnym impulsem dynamizującym rozwój społeczno-ekonomiczny kraju. Znaczenie turystyki przejawia się w zdolności do tworzenia nowych miejsc pracy, podnoszenia jakości życia lokalnych społeczności, wzrostu konkurencyjności regionów. Ponadto eksport usług turystycznych wpływa korzystnie na bilans płatniczy kraju oraz wyzwala redystrybucję dochodów z regionów bogatszych do biedniejszych¹.

Należy pamiętać, że turystyka nie jest jednorodną dziedziną gospodarki. Na jej rozwój wpływa wiele dziedzin, m.in. transport, ochrona środowiska, sektor finansowy, komunikacja, które powodują często implikacje natury organizacyjnej, produkcyjnej, prawnej i technologicznej. Dlatego też ważne jest interdyscyplinarne podejście do analizy problemów związanych z turystyką².

Turystyka jest sektorem rynkowym. To oznacza, że dominuje w niej własność prywatna. Rola administracji rządowej i samorządowej ograniczać się powinna do stwarzania optymalnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości i wspieraniu właściwych z punktu widzenia danego kraju przejawów tej przedsiębiorczości. Ponadto ważnym elementem tej polityki wobec sektora turystycznego jest funkcjonowanie Polski w strukturach Unii Europejskiej.

---

¹ Kierunki rozwoju turystyki do 2015 roku, Warszawa, wrzesień 2008, str. 3

² Kierunki rozwoju turystyki do 2015 roku, Warszawa, wrzesień 2008, str. 4

Zarówno polityka Polski, jak i wymagania unijne, wymagają określenia źródeł finansowania i wysokości finansowania zadań wynikających z różnorodnych dokumentów strategicznych, w tym także zadań związanych z polityką promocji Polski jako kraju atrakcyjnego turystycznie. Celem tych działań ma być polepszenie warunków gospodarowania i zwiększenie ruchu turystycznego, zwłaszcza przyjazdowego, a co za tym idzie, zwiększenie wpływów z turystyki i zwiększenia jej znaczenia poprzez wzrost udziału gospodarki turystycznej w tworzeniu PKB.

W niniejszym opracowaniu omówiono wydatki administracji rządowej i samorządowej na turystykę. Środki przeznaczone na ten sektor gospodarki mają na celu głównie wspieranie zadań związanych zwłaszcza z rozwojem informacji turystycznej oraz zadań w zakresie upowszechniania turystyki.

Wydatki administracji publicznej na turystykę

Wydatki jednostek samorządu terytorialnego na turystykę (tj. samorządów wojewódzkich, powiatowych, miast na prawach powiatu oraz gmin dla działu 630 - „Turystyka”) w latach 2004-2006 ulegały dynamicznemu zwiększeniu. W 2004 r. wyniosły one 73 mln zł, w 2005 r. nastąpił wzrost o prawie 50% do poziomu 109,5 mln zł, a w 2006 r. wzrost o kolejne 47% do poziomu 161 mln zł.

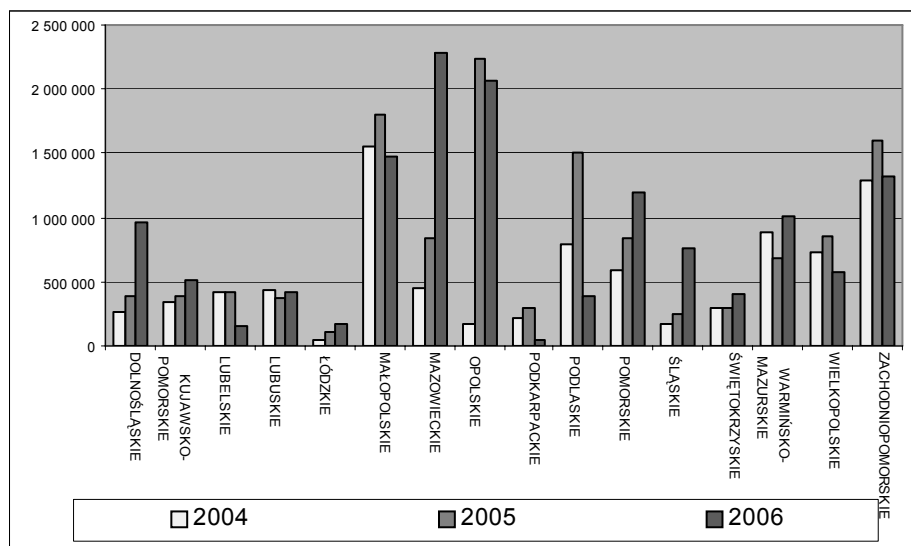
Tab. 1. Wydatki samorządów wojewódzkich, powiatowych, miast na prawach powiatu i gmin dla działu „Turystyka” w latach 2004-2006* (w zł)

Wyszczególnienie	2004	2005	2006	zmiana 2005/2004	zmiana 2006/2005
Samorząd wojewódzki razem	8 671 798	12 879 267	13 770 583	+48,5%	+6,92%
Samorząd powiatowy razem	3 335 021	4 499 213	3 452 323	+34,9%	-23,27%
Samorząd miast na prawach powiatu razem	17 182 872	40 996 055	29 522 225	+138,6%	-27,99%
Samorząd gminny razem	43 862 738	51 139 330	114 399 230	+16,6%	+123,70%
Suma	73 052 429	109 513 865	161 144 361	+49,9%	+47,15%

- * nie uwzględniono transferów pieniężnych między poszczególnymi szczeblami samorządów
- Źródło: GUS za Ministerstwem Finansów – <http://mf.gov.pl/Budzet>.

W latach 2004-2006 do województw charakteryzujących się największymi wydatkami można zaliczyć województwa: małopolskie, opolskie, zachodniopomorskie, mazowieckie, podlaskie i pomorskie.

Wydatki rządowe poniesione w części 40 – Turystyka w latach 2004-2009 ulegały niewielkim wahaniom. W 2004 r. wyniosły one blisko 46 mln zł, w 2005 r. nastąpił spadek o 12% do poziomu 40,5 mln zł, w 2006 r. - wzrost o 9,5% do poziomu 50,4 mln zł. W następnych latach następował systematyczny spadek wydatków rządowych na turystykę w dziale 630 odpowiednio o: 5,8%, 1,3% i 11,2%. W tych wydatkach zawarte były dotacje udzielone dla Polskiej Organizacji Turystycznej.

Ryc. 1. Wydatki samorządów wojewódzkich, powiatowych, miast na prawach powiatu i gmin dla działu „Turystyka” według województw w latach 2004-2006 (w zł)

Źródło: GUS za Ministerstwem Finansów – <http://mf.gov.pl/Budzet>.

Tabela 2. Wydatki państwa na turystykę (wydatki administracji rządowej i samorządowej dla części 40 – „Turystyka”) w latach 2004-2009 (w mln zł)

Wyszczególnienie	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Ogółem dział 630	46	40,5	50,4	47,5	46,9	41,4
– Turystyka						
W tym dotacja dla POT	36	28	38	39,4	38,8	34,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów – <http://mf.gov.pl/Budzet>.

Wydatki urzędów marszałkowskich na turystykę

W 2008 roku wydatki z budżetów urzędów marszałkowskich na turystykę i wypoczynek wyniosły 21 145,4 tys. zł, co oznacza nominalny wzrost w stosunku do 2007 roku o 8,8%. W ramach działu 630 klasyfikacji budżetowej: „Turystyka” wydano 18 795,6 tys. zł (wzrost o 23,1% w stosunku do 2007 r.). W dziale 750: „Administracja państwowa” wydatki na turystykę wyniosły 2 349,8 tys. zł (spadek o 43,5%). Nie ponoszono wydatków na turystykę w innych działach klasyfikacji budżetowej. Wysokość wydatków bardzo się różniła zależnie od województwa. Średnio w jednym województwie wydatkowano 1 321,6 tys. zł (w 2007 r. 1 213,7 tys.). Najwyższe wydatki wyniosły 4 716,4 tys. (w 2007 r. 3 801,7 tys.), najniższe – 510,4 tys. (w 2007 r. 444,6 tys.). Można dokonać podziału województw na cztery grupy pod względem wielkości wydatków. W grupie pierwszej, obejmującej pięć województw, wydawano poniżej 600 tys.,

w drugiej (cztery województwa) – w granicach 700-1 200 tys., w grupie trzeciej (pięć województw) – 1 300-1 600 tys., w czwartej (dwa województwa) – powyżej 2 700 tys.³.

Wszystkie województwa wydatkowały pieniądze na turystykę w dziale 630: średnio wydatkowano 1 174,7 tys. zł (w 2007 r. 953,9 tys.). Najwyższe wydatki wyniosły 4 566,8 tys. (w 2007 r. 3 689,6 tys.), najniższe – 150 tys. Jedenaście województw wydatkowało pieniądze na turystykę w dziale 750. Ich średnie wydatki w tym dziale wyniosły 213,6 tys. zł (w 2007 r. 377,9 tys.), najwyższe – 621,3 tys., najniższe – 24,2 tys. (w 2007 r. odpowiednio 1 806,1 tys. i 4,8 tys.). W planach na 2009 rok w budżetach urzędów marszałkowskich przewidziano na turystykę 45 111,4 tys. zł, co stanowi nominalny wzrost wydatków w stosunku do 2008 roku o 113,3%. W dziale 630 przewidziano kwotę 41 623,9 tys. (wzrost o 119,4%), w dziale 750 zaś – 3 487,5 tys. (wzrost o 48,4%).

Ponieważ dział 630 jest głównym działem dla wydatków na turystykę, został on rozbity na rozdziały. Rozdział 63001 – „Ośrodki informacji turystycznej” obejmuje wydatki na działalność ośrodków informacji turystycznej. Rozdział 63003 – „Zadania w zakresie upowszechniania turystyki” dotyczy wydatków na zadania związane z upowszechnianiem turystyki i promocją, m.in. udziału w prezentacjach i targach turystycznych, przygotowywania specjalistycznych wydawnictw, konkursów promujących produkty regionu, promocji turystycznej w mediach, a także dotacji celowych dla stowarzyszeń na takie zadania, jak imprezy turystyki kwalifikowanej, utrzymanie szlaków turystycznych, szkolenie społecznych kadr turystyki. Rozdział 63095 – „Pozostała działalność” obejmuje wydatki bieżące związane z działalnością promocyjną, m.in. druk folderów i ulotek, zakup reklam, zdjęć do banku wizerunków, nagród na imprezy turystyczne i gadżetów promocyjnych itd., a także wydatki związane z kreowaniem produktów turystycznych regionu. Ponadto obejmuje dotacje celowe dla stowarzyszeń na takie zadania, jak: rajdy, zloty i imprezy turystyczno-promocyjne, konkursy turystyczne, wytyczanie, konserwacja i znakowanie szlaków turystycznych.

Należy zaznaczyć, że większość zadań finansowanych ze środków budżetowych urzędów marszałkowskich w dziale 630 dotyczy upowszechniania lub promocji turystyki.

Dział 750 klasyfikacji budżetowej „Administracja publiczna” ujęty został w jednej pozycji (najczęściej występujące rozdziały to: 75046: „Komisje egzaminacyjne”, 75075: „Promocja jednostek samorządu terytorialnego” i 75011: „Urzędy wojewódzkie”; pojawiał się też rozdział 75095: „Pozostała działalność”). Wydatki ponoszone w tym dziale związane są przede wszystkim z działalnością promocyjną (w tym udział w turystycznych targach i wystawach krajowych i zagranicznych, wydawnictwa, prezentacje, itp.) oraz realizacją zadań wynikających z ustawy o usługach turystycznych, najczęściej w postaci zadań zleconych.

³ Byszewska-Dawidek M., Legienis H., Radkowska B. (2009): *Turystyka polska w 2008 roku. Układ regionalny*. Warszawa, str. 145

Tabela 3. Wydatki urzędów marszałkowskich na turystykę w latach 2004-2009 (w tys. zł)

Województwo	2004 wykonanie	2005 wykonanie	2006 wykonanie	2007 wykonanie	2008 wykonanie	2009 plan
Dolnośląskie	264,9	342,0	845,9	884,6	1 181,0	2 452,5
Kujawsko-pomorskie	343,8	385,6	560,4	672,7	772,6	720,0
Lubelskie	414,6	417,7	488,1	542,1	541,9	775,0
Lubuskie	427,4	585,8	376,0	473,9	513,5	499,2
Łódzkie	498,5	265,4	349,7	610,0	1 328,1	3 182,0
Małopolskie	1 568,3	1 773,8	1 577,3	2 074,5	2 714,6	5 123,8
Mazowieckie	546,7	831,0	2 289,0	3 801,7	4 716,4	4 817,9
Opolskie	203,9	329,6	9 627,7 ¹	716,0	750,0	824,5
Podkarpackie	423,9	665,8	597,2	523,5	588,0	1 085,0
Podlaskie	582,5	1 904,7	843,3	631,6	510,4	11 169,3 ²
Pomorskie	597,3	834,1	1 065,5	1 330,6 ³	1 539,0	1 312,0
Śląskie	1 312,8	1 776,4	2 230,4	2 531,5	593,7	569,0
Świętokrzyskie	293,6	299,9	403,3	444,6	713,4	700,0
Warmińsko-mazurskie	721,3	1 577,3	1 654,1	1 499,5	1 570,6 ⁴	7 979,6 ⁵
Wielkopolskie	737,0	859,9	937,7	1 417,3	1 587,7	2 149,0
Zachodniopomorskie	1 283,0	1 602,7	1 325,3	1 265,8	1 524,5	1 752,6
Ogółem	10 219,5	14 451,7	25 170,9	19 419,9	21 145,4	45 111,4

1/ W tym refundacja środków z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej w wysokości 4 627,9 tys. (Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego w Województwie Opolskim oraz Inicjatywa Wspólnotowa INTERREG IIIA) oraz refundacja środków z budżetu państwa w wysokości 2 058,5 tys. w ramach kontraktu wojewódzkiego dla województwa opolskiego.

2/ W tym środki finansowe w wysokości 7 244,9 tys. zł zaplanowane na III oś priorytetową – Rozwój Turystyki i Kultury w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego.

3/ W tym środki finansowe na realizację projektu „CROSSBAL” w ramach programu IW INTERREG III A w wysokości 182,6 tys.

4/ W tym koszty poniesione w związku z realizacją projektów unijnych w wysokości 8,4 tys. zł.

5/ W tym środki finansowe zaplanowane w związku z realizacją projektów unijnych w wysokości 6 197,6 tys. zł.

Źródło: „Turystyka polska w 2007 roku. Układ regionalny” MSiI, Warszawa 2008, str. 147-150. „Turystyka polska w 2008 roku. Układ regionalny”. MSiI, Warszawa 2009, str. 145-148.

W 2008 roku z budżetów urzędów marszałkowskich najwyższe kwoty wydatkowano w rozdziale 63003 – wyniosły one łącznie 16 482,3 tys. zł (87,7% wszystkich wydatków na turystykę w dziale 630 w 2008 r.). W rozdziale 63095 wydano 2 293,3 tys. (12,2%), a w rozdziale 63001 – 20 tys. (0,1%). W dziale 750 wydano 2 349,8 tys. zł.

W planie na 2009 rok urzędy marszałkowskie przewidziały na turystykę wydatki w kwocie 45 111,4 tys. zł. W czterech województwach zaplanowano niższe wydatki, niż poniesione w 2008 roku. W dziale 630 zaplanowano kwotę 41 623,9 tys. zł (co stanowi 92,3% ogółu planowanych na 2009 r. wydatków na turystykę). Najwięcej przewidziano w rozdziale 63003: „Zadania w zakresie upowszechniania turystyki” (26 433,2 tys., 63,5% wydatków na turystykę planowanych w budżetach w dziale 630). W rozdziale 63095: „Pozostała działalność” przewidziano 15 016,4 tys. zł (36,1% wydatków w dziale 630). W rozdziale 63001: „Ośrodki informacji turystycznej” zaplanowano 185,3 tys. zł (0,4% wydatków w tym dziale). W dziale 750 klasyfikacji budżetowej jedenaście województw przewidziało wydatki na kwotę 3 487,5 tys. zł⁴.

Tabela 4. Struktura wydatków na turystykę urzędów marszałkowskich w 2009 roku (w tys. zł)

Województwo	Dział 630				Dział 750	Ogółem wydatki
	63001	63003	63095	Razem 630		
Dolnośląskie	160,3	2 226,2	6,0	2 392,5	60,0	452,5
Kujawsko-pomorskie	–	720,0	–	720,0	–	720,0
Lubelskie	–	400,0	125,0	525,0	250,0	775,0
Lubuskie	–	416,0	83,2	499,2	–	499,2
Łódzkie	–	–	3 182,0	3 182,0	–	182,0
Małopolskie	–	4 965,8	–	4 954,8	169,0	123,8
Mazowieckie	–	4 597,4	–	4 597,4	220,5	817,9
Opolskie	–	824,5	–	824,5	–	824,5
Podkarpackie	–	150,0	–	150,0	935,0	085,0
Podlaskie	–	349,1	10 790,2 ¹	11 139,3	30,0	169,3
Pomorskie	–	1 265,0	–	1 265,0	47,0	312,0
Śląskie	–	500,0	–	500,0	69,0	569,0
Świętokrzyskie	–	700,0	–	700,0	–	700,0
Warmińsko-mazurskie	25,0 ²	7 456,6 ³	–	7 481,6	498,0	979,6
Wielkopolskie	–	920,0	90,0	1 010,0	1 139,0	149,0
Zachodniopomorskie	–	942,6	740,0	1 682,6	70,0	752,6
Ogółem	185,3	26 433,2	15 016,4	41 623,9	3 487,5	111,4

1/ W tym środki finansowe w wysokości 7244,9 tys. zł zaplanowane na III oś priorytetową – Rozwój Turystyki i Kultury w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego

2/ Środki finansowe zaplanowane w związku z realizacją projektów unijnych

3/ W tym środki finansowe zaplanowane w wysokości 6172,6 tys. zł w związku z realizacją projektów unijnych

Źródło: „Turystyka polska w 2008 roku. Układ regionalny”. Warszawa 2009. str. 148.

⁴ Byszewska-Dawidek M., Legienis H., Radkowska B. (2009): Turystyka polska w 2008 roku. Układ regionalny. Warszawa, str. 148

W porównaniu z 2008 rokiem nastąpił wzrost przewidywanych wydatków w rozdziale 63001 „Ośrodki informacji turystycznej” o 826,5%, w rozdziale 60003 „Zadania w zakresie upowszechniania turystyki” – o 60,4%; w rozdziale 63095 „Pozostała działalność” – wzrost o 554,8%. W dziale 750 przewidywane wydatki wzrosły o 48,4%.

Turystyka a Unia Europejska

Turystyka jest częścią rynku wewnętrznego Unii Europejskiej. Prowadzone w tym obszarze działania muszą służyć realizacji celów gospodarczych realizowanych w ramach odnowionej Strategii Lizbońskiej. W ramach odnowionej polityki turystycznej poprawie musiało ulec także wykorzystanie dla potrzeb turystyki dostępnych europejskich instrumentów finansowych.

Istotnym wsparciem dla branży turystycznej są środki w ramach perspektywy finansowej 2007-2013. Dla pełnego wykorzystania potencjału turystycznego niezbędna jest poprawa dostępności komunikacyjnej i inwestycje w bazę hotelową i obiekty turystyczne.

W latach 2007-2013 przewidziano dla Polski znaczne środki finansowe na rozwój turystyki: 168 mln euro w Programie Operacyjnym Innowacyjna Gospodarka (PO IG), około miliarda euro w Regionalnych Programach Operacyjnych (RPO), nie licząc programów i priorytetów komplementarnych.

Głównym źródłem funduszy jest wsparcie przewidziane Programem Operacyjnym Innowacyjna Gospodarka 2007-2013 w ramach Działania 6.3 „Promocja turystycznych walorów Polski” oraz Działania 6.4 „Inwestycje w produkty turystyczne o znaczeniu ponadregionalnym”.

Celem Działania 6.3 jest wzmocnienie konkurencyjności gospodarki poprzez promocję Polski jako kraju atrakcyjnego turystycznie. Polska posiada wiele atrakcji turystycznych, stanowiących wartość na skalę europejską, a nawet światową, jednak świadomość ich istnienia wśród turystów zagranicznych jest niska, a atrakcje te są rzadko promowane zagranicą. W tej sytuacji intensywna, kompleksowa promocja walorów turystycznych Polski przyczyni się w sposób istotny do zwiększenia rozwoju gospodarczego i wzmocnienia konkurencyjności polskiej gospodarki. Beneficjentem systemowym tego działania jest Polska Organizacja Turystyczna. Na działanie to przewidziane jest 30 mln euro (w tym 25,5 mln euro ze środków unijnych).

Projekt systemowy „Promujmy Polskę Razem” składa się z trzech podstawowych komponentów, ściśle ze sobą powiązanych:

- Komponent A (ok. 102,7 mln zł) obejmuje działania promocyjne z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi marketingowych mające na celu promocję turystycznej marki „POLSKA”. Zaplanowano m.in.: program telewizyjny pn. „Ambasadorowie Polskiej Turystyki”, rejs polskiego żaglowca z zawinięciem do portów Niemiec, Holandii, Belgii, Francji, Wielkiej Brytanii, Danii i Szwecji oraz multimedialne kampanie wizerunkowo-produktowe na rynkach: brytyjskim, niemieckim, francuskim.
- Komponent B (ok. 25 mln zł) dotyczy stworzenia zintegrowanego systemu informacji turystycznej w Polsce, który stanowi podstawowe narzędzie promocyjne w pozyskiwaniu wiedzy o turystycznych walorach kraju.

- Komponent C (ok. 5 mln zł) zakłada organizację szkoleń, warsztatów i konferencji dla wszystkich uczestników i potencjalnych beneficjentów projektu. Ich tematyka będzie ściśle związana z przedmiotem kampanii i wydarzeń, które będą odbywać się w ramach całego projektu⁵.

Celem Działania 6.4 jest wsparcie inwestycji dla stworzenia konkurencyjnych i innowacyjnych o unikatowej randze produktów turystycznych o charakterze ponadregionalnym. W Programie Operacyjnym Innowacyjna Gospodarka (POIG) przewidziano wsparcie projektów o największym znaczeniu turystycznym, które przyczynią się do wzrostu atrakcyjności kraju w świetle przygotowań do organizacji Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012.

Wsparte zostaną również projekty, które pozwolą na rozwój turystyki w kilku województwach przy jednoczesnym zachowaniu chłonności terenów turystycznych i ich pojemności. Instytucją Wdrażającą (Instytucją Pośredniczącą II stopnia) dla Działania 6.4 jest Polska Organizacja Turystyczna. Na działanie 6.4 przewidziane jest 138 mln euro, w tym 117 mln z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Pozostałą część będzie stanowił wkład krajowy. Obecnie na Liście indykatywnej projektów kluczowych dla Działania 6.4. PO IG znajdują się 22 projekty. Projekty dotyczą przede wszystkim rozwoju turystyki wodnej, kulturowej oraz uzdrowiskowej.

Projekty związane z turystyką zostały ujęte również w Programie Operacyjnym Rozwój Polski Wschodniej, który jest realizowany na terenie 5 województw: lubelskiego, podkarpackiego, podlaskiego, świętokrzyskiego i warmińsko-mazurskiego. Beneficjentem Działania V.1 Promowanie zrównoważonego rozwoju turystyki Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej jest Polska Organizacja Turystyczna. Na działanie przeznaczonych jest 5,88 mln Euro.

Celem działania jest wzrost zainteresowania ofertą turystyczną pięciu wschodnich regionów Polski. Przedsięwzięcie, zaplanowane na lata 2008-2012, składa się z dwóch komponentów:

- a) Studium uwarunkowań atrakcyjności turystycznej Polski Wschodniej - w ramach komponentu przeprowadzono prace analityczne, w ramach których dokonano inwentaryzacji atrakcji turystycznych wschodnich województw kraju, przeprowadzono analizę segmentów turystyki oraz zawarto rekomendacje dla przyszłej kampanii promocyjnej. Integralną część komponentu stanowiło badanie jakościowe opinii i postaw potencjalnych turystów wobec potencjału turystycznego Polski Wschodniej.
- b) Kampania promocyjna prezentująca walory turystycznej Polski Wschodniej - działania realizowane w ramach kampanii zakładają skierowanie przekazu promocyjnego do turystów krajowych (w tym mieszkańców Polski Wschodniej) i zagranicznych, z uwzględnieniem grup odbiorców o szczególnych potrzebach komunikacyjnych, w tym osób niepełnosprawnych.

Ponadto w ramach Programu Rozwój Polski Wschodniej, wsparcie zostanie udzielone:

- na kompleksowy projekt mający na celu stworzenie podstawowej infrastruktury związanej z obsługą ruchu rowerowego obejmujący swoim zasięgiem

---

⁵ Materiały Departamentu Turystyki Ministerstwa Sportu i Turystyki: Informacja NT. rządowych instrumentów wsparcia rozwoju branży turystycznej w Polsce.

5 województw Polski Wschodniej (Działanie V.2 Trasy rowerowe – 42,5 mln euro wkład z funduszy UE),

- wsparcie budowy i modernizacji infrastruktury konferencyjno-wystawienniczotargowej (Działanie III.2 Infrastruktura turystyki kongresowej i targowej – ok. 93 mln euro wkład z funduszy UE).

Fundusze na rozwój turystyki zostały uwzględnione również we wszystkich Regionalnych Programach Operacyjnych, co odzwierciedla fakt, że wszystkie polskie regiony widzą swoją szansę w tym sektorze gospodarki. W ramach tych programów przewidziana jest przede wszystkim budowa i modernizacja lokalnej bazy turystycznej, takiej m.in. jak: infrastruktura noclegowa i gastronomiczna, publiczna infrastruktura turystyczna i rekreacyjna, infrastruktura uzdrowskowa, system informacji turystycznej oraz promocja turystyki. Wsparcie projektów, które mogą w sposób pośredni przyczynić się do rozwoju turystyki przewiduje również Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko. Realizowane będą projekty dotyczące m.in. rewitalizacji, rewaloryzacji, konserwacji, renowacji, zachowania, modernizacji, adaptacji na cele kulturalne zabytkowych obiektów i zespołów obiektów wraz z ich otoczeniem.

Pomoc w zakresie rozwoju turystyki przewidziana jest również w Programie Operacyjnym Rozwój Obszarów Wiejskich na rozwój turystyki na wsi i agroturystyki (podjęcie lub rozwój działalności w zakresie usług turystycznych oraz związanych ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem, na inwestycje związane z tworzeniem lub rozwojem mikroprzedsiębiorstw, działających w zakresie usług turystycznych oraz związanych ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem, na projekty związane z zagospodarowaniem przestrzeni publicznej w tym m.in. mających na celu podniesienie atrakcyjności turystycznej obszarów wiejskich) oraz w ramach Europejskich Programów Współpracy Terytorialnej a dla rozwoju zasobów ludzkich stworzony został horyzontalny Program Operacyjny Kapitał Ludzki, gdzie na zasadach ogólnych branża turystyczna będzie mogła również uzyskać wsparcie.

Podsumowanie

Turystyka jest sektorem gospodarki, który daje szansę na wykorzystanie walorów zarówno przyrodniczych, jak i kulturowych w celu zwiększenia atrakcyjności oferty i tym samym stworzenia nowych miejsc pracy oraz zwiększenia udziału gospodarki turystycznej w tworzeniu PKB. Turystyka jako sektor rynkowy radzi sobie dość dobrze w warunkach gospodarki rynkowej. Polska turystyka poradziła sobie w sposób zadowalający ze skutkami kryzysu światowego. Jednakże są obszary, które wymagają wsparcia z funduszy publicznych.

Do takich obszarów należy kształtowanie polityki turystycznej zarówno na poziomie krajowym, jak i unijnym. Ponadto niezbędne są środki na politykę promocji i podejmowanie działań o charakterze promocyjnym. Istotnym jest także wsparcie przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w sektorze turystyki poprzez umożliwienie korzystania im z różnorodnych funduszy pomocowych w związku z przynależnością Polski do Unii Europejskiej.

Można stwierdzić, że źródła pozyskiwania funduszy są różnorodne i nie są przejrzyste sformułowane zasady korzystania z tych funduszy. Administracja rządowa

podejmuje różne działania mające na celu ułatwienie korzystania i poruszania się w tym systemie wsparcia.

Należy również zauważyć, że od kilku lat systematycznie spada wielkość budżetu państwa przeznaczona na realizację zadań w dziale 630 Turystyka, w tym promocję. W czasach kryzysu oraz w okresie pojawiania się różnych zjawisk nieprzewidywalnych – wybuch wulkanu, powódź – jest to tendencja ze wszech miar niepożądana. Jeśli nie uda się utrzymać środków finansowych na wyższym poziomie to może być zagrożona realizacja wielu zadań, których nie finansuje branża turystyczna m.in. ośrodki informacji turystycznej, działalność promocyjna itp.

Literatura

1. Byszewska-Dawidek M., Kulesza I., Legienis H., Radkowska B. (2008): Turystyka polska w 2007 roku. Układ regionalny. Opracowanie wykonane na zlecenie Dep. Turystyki MSiT. Warszawa.
2. Byszewska-Dawidek M., Legienis H., Radkowska B. (2009): Turystyka polska w 2008 roku. Układ regionalny. Opracowanie wykonane na zlecenie Dep. Turystyki MSiT. Warszawa.
3. Dokument rządowy przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 26 kwietnia 2008 roku pt. „Kierunki rozwoju turystyki do 2015 roku”, Warszawa, wrzesień 2008 r.
4. Materiały Departamentu Turystyki MSiT.
5. Ministerstwo Finansów – strony internetowe dotyczące sprawozdań z budżetu państwa (<http://mf.gov.pl/Budzet>).

Summary

Tourism is a major division of the Polish national economy. Despite the nature of the market requires support at both national and using a variety of financial instruments of the European Union.

At the national level tasks in the tourism economy are financed from state budget by government. Expenditure on tourism bears much more a local government.

The main objective of developing is identify sources of funding and a short description volume of disbursements, and demonstrating funding opportunities in the time horizon.

Informacje o autorze:

dr inż. Ewa Bąk-Filipek
*Katedra Polityki Europejskiej,
Finansów Publicznych i Marketingu
Wydział Nauk Ekonomicznych
Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego
ul. Nowoursynowska 166
02-787 Warszawa*